

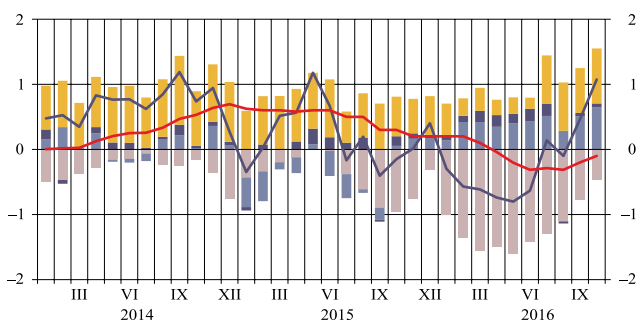
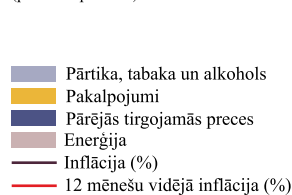
6. Izmaksas un cenas

Līdzšinējais vērtējums	Notikumi kopš iepriekšējā ziņojuma	Jaunais vērtējums
Naftas cenas		
2016. gadā tika gaidīta vidējā cena 42.8 ASV dolāri, 2017. gadā – 47.4 ASV dolāri, 2018. gadā – 50.6 ASV dolāri.	– novembrī OPEC vienojās samazināt naftas ieguvu par 1.2 milj. barelu dienā līdz 2017. gada janvārim.	2016. gadā tiek gaidīta vidējā cena 43.1 ASV dolārs, 2017. gadā – 49.3 ASV dolāri, 2018. gadā – 52.6 ASV dolāri.
Pasaules pārtikas cenas		
Pasaules pārtikas cenu mērens kāpums 2016. gadā. Nelabvēlīgo laikapstākļu ietekmē prognozēts tālāks pārtikas cenu pieaugums iekšzemē.	– izsīkstoši piena produktu krājumi, ar to saistītais pasaules un iekšzemes cenu kāpums; – cukura cenas pasaulē strauji aug, jo galvenajās Dienvidamerikas ražotājvalstīs laikapstākļi ir nelabvēlīgi.	Nākotnes novērtējums paaugstināts.
Administratīvi regulējamās cenas		
2016. gadā enerģijas cenu sarukuma dēļ vēl saglabājas vidējais administratīvi regulējamo cenu kritums, kas bāzes ietekmē pamazām zūd.	– oktobrī SPRK apstiprina jaunu ražotāju cenu plānu Rēzeknes siltumenerģijas ražotājam (neliels pieaugums zemo izmaksu daļā), kas varētu ietekmēt dažādu ražotāju izmaksas.	Nākotnes novērtējums nav būtiski mainīts.
Netiešie nodokļi		
Akcīzes nodokļa pieaugums atbilstoši apstiprinātajiem līmeņiem.	– apstiprināts dabas resursu nodokļa pieaugums.	Nākotnes novērtējums nav būtiski mainīts.
Atalgojums nodarbinātajiem		
Atalgojums nodarbinātajiem 2016.–2018. gadā vidēji aug aptuveni par 5% gadā.	– faktiskie dati rādīja, ka janvārī–septembrī ir zemāks algu pieaugums, nekā gaidīts; – budžetā 2017. gadā iestrādāts nedaudz straujāks algu kāpums sabiedriskajā sektorā nekā iepriekš.	Algu pieaugums vidēji triju gadu periodam nav būtiski mainīts.

Gada inflācija 3. ceturksnī sasniedza 0.2%, ievērojami pārsniedzot 1. pusgada līmeni (–0.6%), t.sk. septembrī gada inflācija bija 0.5%, bet oktobrī tā pieauga līdz 1.1%. Inflācijas kāpums turpinājās arī novembrī, kad nacionālais gada inflācijas rādītājs sasniedza 1.3%.

31. attēls

SPCI PĀRMAIŅAS KOMPONENTU DALĪJUMĀ
(procentu punktos)

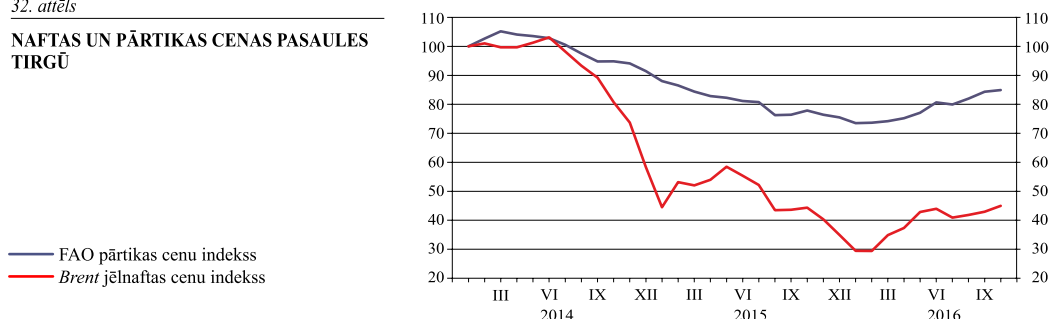

Inflācijas kāpumu kopš gada vidus pārsvarā veidoja piedāvājuma puses faktori, piemēram, netiešo nodokļu pieaugums (PVN pamatlīkmes piemērošana mājokļa apsaimniekošanas

pakalpojumiem, akcīzes nodoklis tabakai), kā arī arvien augošās pārtikas cenas pasaules tirgū un naftas cenu negatīvās ietekmes mazināšanās.

32. attēls

NAFTAS UN PĀRTIKAS CENAS PASAULES TIRGŪ

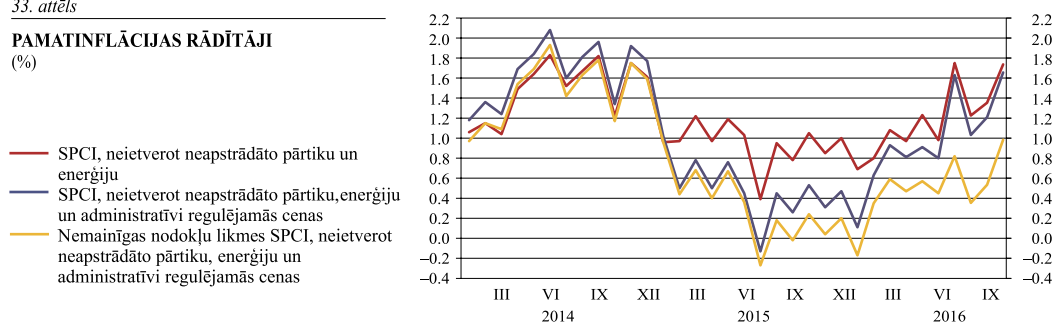
Pozitīva ietekme uz inflāciju 2016. gadā bija vairākām administratīvi regulējamo cenu pārmaiņām. Arī pakalpojumu cenu kāpums galvenokārt saistāms ar piedāvājuma puses faktoriem vai vienreizējiem faktoriem. Piemēram, 2016. gada maijā un jūlijā tika palielinātas sakaru pakalpojumu cenas.

Piedāvājuma puses faktoru kopējā ietekme pagaidām ir negatīva, taču līdz ar resursu cenu kāpumu tā pakāpeniski mazinās. OPEC 30. novembra sarunās panāktā vienošanās samazināt naftas ieguvu varētu veicināt naftas cenu kāpumu.

Pamatinflācijai, ja to mēra ar SPCI, neietverot neapstrādātās pārtikas un enerģijas cenas vai arī papildus neietverot administratīvi regulējamās cenas, 3. ceturksnī bija pieauguma tendence, taču to būtiski ietekmēja nodokļu komponents, savukārt pieprasījuma ietekme nav būtiski pastiprinājusies. Netiešo nodokļu pārmaiņas 2017. gadam pašlaik netiek lēstas atšķirīgas no iepriekšējā novērtējuma (turpinās augt akcīzes nodoklis tabakai un alkoholiskajiem dzērieniem, apstiprināts arī dabas resursu nodokļa palielinājums).

33. attēls

PAMATINFLĀCIJAS RĀDĪTĀJI (%)

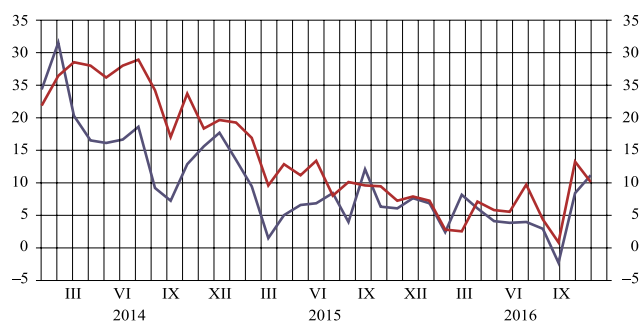

Neņemot vērā netiešo nodokļu ietekmi, pamatinflācijas rādītājs ir daudz stabilāks, un 3. ceturksnī kāpumu ietekmēja galvenokārt dažu preču un pakalpojumu grupu atšķirīgas mēneša pārmaiņas 2015. un 2016. gada jūlijā. Piemēram, būtiski atšķirās izmitināšanas pakalpojumu cenu tendence, kuru galvenokārt varētu saistīt ar to, ka 2015. gada jūnijā Latvijas prezidentūra ES Padomē noslēdzās un jūlijā viesnīcu pakalpojumu cenas saruka. 2016. gadā līdzīgu masveida pasākumu ietekmes uz iebraukušo viesu skaitu nebija, turklāt nākotnē jaunu un renovētu viesnīcu atvēršana Rīgā veicinās konkurenci piedāvājuma pusē. Pamatinflācijas kāpumu 2016. gadā kavē ienākumu pieauguma palēnināšanās. Lai gan atalgojums turpina palielināties, tā pieauguma temps 2016. gadā ir lēnāks nekā 2015. gadā un lēnāks, nekā prognozēts 2016. gada sākumā. Patērētāju noskaņojuma rādītājs oktobrī un novembrī salīdzinājumā ar septembri pasliktinājās, t.sk. pasliktinājās nodarbinātības gaidas, un patēriņa cenu gaidas līdz ar faktiskās gada inflācijas novērtējumu patērētāju aptauju rezultātos pieauga (atbilstoši aktuālo inflāciju ietekmējošo faktoru darbībai un faktiskās inflācijas tendencei).

34. attēls

**IEDZĪVOTĀJU PATĒRIŅA CENU
PĀRMAIŅU VĒRTĒJUMS**
(īpatsvars; %)

— Nākamo 12 mēnešu laikā gaidāmo cenu
pārmaiņu atbilstu bilance
— Uztvertās cenu pārmaiņas iepriekšējo
12 mēnešu laikā (atbilstu bilance; %)

Inflācijas prognozes pieņēmumos galvenokārt paaugstināts pasaules resursu cenu kāpums.

Tas ietekmēs gan importa cenas, gan izmaksu komponentu iekšzemē ražoto preču un pakalpojumu cenās. Uz izmaksu pieaugumu jau sākuši reaģēt enerģijas ražotāji un tirgotāji, palielinot faktiskās cenas (piemēram, degvielai) un nākotnes tarifus (atsevišķi siltumenerģijas ražotāji). Tādējādi varētu augt izmaksu spiediens uz patēriņa cenām. Privātā patēriņa prognozei būtiski nemainoties, nav gaidāmas arī krāsas patēriņa puses ietekmes pārmaiņas uz inflācijas rādītāju pārmaiņām.

2017. gada inflācijas prognoze faktisko datu un jauno pieņēmumu ietekmē koriģēta no 1.3% uz 1.6%, bet 2018. gadā tā varētu palielināties pavisam nedaudz, jo tautsaimniecības izaugsmes temps abos periodos ir līdzīgs.